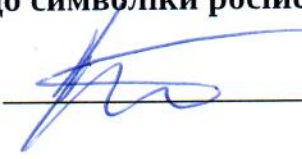

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова Експертної комісії
Українського інституту національної пам'яті
з питань визначення належності об'єктів
до символіки російської імперської політики

Віктор БРЕХУНЕНКО
22.07. 2024 р.

Фаховий висновок щодо належності
назви села Зоря Білгород-Дністровського району Одеської області
до символіки російської імперської політики

Нормативно-правова підстава експертизи: частина 2 статті 6 Закону України «Про засудження та заборону пропаганди імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії» № 3005-IX від 21 березня 2023 р. із змінами, внесеними Законом № 3097-IX від 03.05.2023 р.; підпункт 17-3 пункту 4 Положення про Український інститут національної пам'яті, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.11.2014 № 684 «Деякі питання Українського інституту національної пам'яті»; Положення про Експертну комісію Українського інституту національної пам'яті з питань реалізації норм Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії», затверджене Наказом Міністерства культури та інформаційної політики України від 25.07.2023 № 399 «Про затвердження Положення про Експертну комісію Українського інституту національної пам'яті з питань реалізації норм Закону України "Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії"» із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства культури та інформаційної політики України № 429 від 15.08.2023 № 429, Наказ Українського інституту національної пам'яті від 05.10.2023 № 35 «Про утворення Експертної комісії з питань визначення належності об'єктів до символіки російської імперської політики».

Визначення термінів у розумінні статті 2 Закону:

російська імперська політика (російська колоніальна політика) – система заходів, що здійснювалися органами управління, збройними формуваннями, політичними партіями, недержавними організаціями, установами, підприємствами, групами чи окремими громадянами (підданими) Російської імперії, Російської республіки, Російської держави, Російської Соціалістичної

Федеративної Радянської Республіки, Російської Радянської Федеративної Соціалістичної Республіки, Союзу Радянських Соціалістичних Республік, Російської Федерації, спрямованих на підкорення, експлуатацію, асиміляцію Українського народу;

пропаганда російської імперської політики – публічна глорифікація або виправдання російської імперської політики, поширення інформації, спрямованої на виправдання російської імперської політики, а також публічне використання продукції, що містить символіку російської імперської політики, публічне заперечення злочинів (репресивних заходів) проти Українського народу;

русифікація – складова російської імперської політики, спрямована на нав'язування використання російської мови, пропагування російської культури як вищих порівняно з іншими національними мовами та культурами, витіснення з ужитку української мови, звуження українського культурного та інформаційного простору;

символіка російської імперської політики – символіка, що включає, у тому числі, назви населених пунктів, яким присвоєні назви подій, пов'язаних із реалізацією російської імперської політики, назви російських міст та інших географічних, історичних та культурних об'єктів Російської Федерації, що не пов'язані безпосередньо із захистом політичних, економічних, культурних прав Українського народу, розвитком української національної державності, науки, культури або з культурою поневолених народів Російської Федерації.

Предмет експертизи: відповідність назви села Зоря Білгород-Дністровського району Одеської області вимогам Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії» (далі – Закон).

Зоря – не первісна назва населеного пункту Білгород-Дністровського району Одеської області, який нині має цю назву.

Згідно з історичними джерелами, теперішнє село **Зоря Білгород-Дністровського району Одеської області** заснували 1830 року болгарські переселенці, назвавши його *Камчик* (*Чебан І. Н.* Краткая история Бессарабии и бессарабских болгар (Пустая Сихитика, Онглос, Онгыл, Буджак и с 1813 г. – Бессарабия). – Измаил, 2009. – С. 279), що є відгідронімним топонімом (від назви річки в Болгарії – *Камчик*, інша назва *Камчія*). Пізніша назва **Зоря** з'явилася 1946 року (до 1946 р. – *Камчик*) (Українська РСР. Адміністративно-територіальний поділ на 1 вересня 1946 року. Видання перше. – К., 1947. – С. 216, 906) внаслідок перейменування з ідеологічних мотивів. Це так звана назва-символ, мотивована іменником *зоря* з переносним значенням 'початок, зародження чого-небудь'. Порівняймо цитату із української радянської

літератури: *Щаслива родина братерських народів кожний рік відзначає свободи зорю* (див. Словник української мови: в 11 т. – К., 1972. – Т. 3. – С. 689). На мотивацію ойконіма *Зоря* на Одещині саме цим іменником з ідеологічним значенням указує передусім пізня поява цієї назви – у період ініційованої СРСР масової кампанії перейменувань назв поселень на території України, починаючи із 1944 р. Таке пояснення підтверджують й інші назви населених пунктів *Зоря* в різних регіонах України, які з'явилися в 20-х, 40-х, 50-х, 60-х, 80-х роках ХХ ст., тобто в роки становлення й розвитку радянського суспільного устрою. Наприклад: *Зоря* Володимирського району Волинської області (до 1964 р. – *Пузів*), *Зоря* Броварського району Київської області (до 1946 р. – хутір *Войтів*), *Зоря* Полтавського району Полтавської області (до 1924 р. – *Тарасівка*), *Зоря* Рівненського району Рівненської області (засновано у 1950 р.) та ін.

З огляду на викладене вище, *назва села Зоря Білгород-Дністровського району Одеської області* пов'язана з реалізацією та пропагандою російської імперської політики й, відповідно до підпункту «є» пункту 4 частини першої статті 2 Закону, *належить до символіки російської імперської політики*.

Члени Експертної комісії Українського інституту національної пам'яті з питань визначення належності об'єктів до символіки російської імперської політики:

БАЧИНСЬКА Олена Анатоліївна

БРЕХУНЕНКО Віктор Анатолійович

ВЕРБИЧ Святослав Олексійович

ГЕНЕРАЛЮК Леся Станіславівна

НАУМОВ Сергій Олександрович

РУБЛЬОВ Олександр Сергійович

СОКИРКО Олексій Григорович

СКРИПНИК Анатолій Юрійович